

Regionálne
združenie
obcí
Hornád

Abovský hlásnik

štvrtročník mikroregiónu Hornád

4. ročník, číslo 2

jún 2009

Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valaliky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa

Dočítate sa:

Z rekonštrukcie bojov druhej svetovej v Skároši 🐻 Národné kultúrne pamiatky v našom mikroregióne 🐻 Kto nás navštívil 🐻 O pomoci ľudí a psov 🐻 Šport a turistika

Po stopách skvelých myšlienok

Deti zo ZŠ Ždaňa na výlete za umením v Slovenskej národnej galérii. Na foto piatok René Bosnyak.

Starý Hornád pod patronátom detí zo Základnej školy z Trsteného pri Hornáde.

Špeciálna základná škola internátna a Základná škola v Ždani i Základná škola v Trstenom pri Hornáde. Mali myšlienku, rozvinuli ju v projektoch, podali ich a uspeli. Boli sme sa pozrieť, ako pracujú na realizácii.

pokračovanie na strane 4

• • • • • ako to vidí

Vážení čitatelia Abovského hlásnika, známe porekadlo našich predkov hovorí: „Viac hláv, viac rozumu.“ Mohli by sme dnes povedať – viac nápadov?

Vieme, že odkedy je človek človekom, stále sa združoval do kmeňov, spolkov a zoskupení – aby ľudia spoločne riešili problémy, obstarávali si obživu, ochraňovali svoje záujmy. Dnes to nie je inak. Aj v našich podmienkach sa obce spájajú, do menších či väčších združení. To bola motivácia pre jednotlivé mikroregióny v okrese Košice-okolie, hlavne obce blízko k mestu, aby pred dvomi rokmi jedno také združenie vytvorili. Snaha mikroregiónov Hornád, Slanec a Ružín a troch regiónov - Olšavského, Toryského a Kecerovského - vyústila do vzniku **Regionálneho združenia obcí Košice-okolie (RZO KO)**. Asociácia oficiálne vznikla 14. februára 2007 v Čani, má tu aj svoje sídlo a združuje 71 obcí okresu Košice-okolie s celkovým počtom obyvateľov 73 tisíc. Táto nezanedbateľná sila vznikla na platforme dobrovoľnosti jednotlivých obcí. Výkonným orgánom je Rada združenia. Tvorí ju predseda združenia spolu s predsedami jednotlivých regiónov.

Viac hláv, viac nápadov tu platí v praxi. Na zasadnutiach združenia RZO KO riešime problémy celého regiónu, starostovia si vymieňajú skúsenosti. Pozývame aj zástupcov štátnej správy a mimovládnych organizácií, hľadáme možnosti na prospech občanov. Traja členovia združenia sú zároveň aj členmi Rady Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS), kde presadzujú oprávnené požiadavky ľudí voči štátu a vláde. Rada ZMOS má tiež právo pripomienkovať pripravované zákony a ich novelizácie z úrovne parlamentu a legislatívnej rady vlády.

Čas ukázal, že založenie RZO KO malo význam. Podávame ruku na spoluprácu všetkým, ktorým leží na srdci zlepšenie každodenného života našich obyvateľov.

Michal REČKA, predseda RZO KO

Najvychytenejšie podujatie v našom mikroregióne klope na dvere. V sobotu 27. júna nás čaká finále regionálneho turnaja vo futbale na štadióne v Čani. Postupujú naň muž-

hazy. Rozveselí aj prešovská country skupina Chalupári či Ščamba. A pozor! Čaká na vás vyvrcholenie exkluzívnej súťaže o erboch. Nenechajte si ujsť slávnostné vyhodnotenie s odov-

Príďte opäť na Dni mikroregiónu Hornád

stvá z júnových vyraďovacích turnajov. V nedeľu o 14.00 v amfiteátri v Skároši odslúžia ekumenickú bohoslužbu. Po nej už nastúpia speváci a hudobné skupiny z našich obcí. Zaspieva chrámový zbor zo Ždane, ukážu sa i hostia z neďalekej Holló-

zdaním špeciálnych cien od obcí i od redakcie Abovského hlásnika. Tešíme sa na vás v poslednú júnovú nedeľu v amfiteátri v Skároši! **red**

Informácie nájdete aj na:
www.regionhornad.sk
www.slovakia.travel

Sokolianske slávnosti býka vo veľkom

V Sokolčanoch sa v druhú júnovú sobotu veselili. Ander z Košíc, hudobné skupiny Backwards, Montana, Červená motorka, ale i DJ Martin prišli zabaviť početné publikum. Oslavovali totiž víťazstvo v dlhoročnom spore s Košicami o pozemky, na ktorých stoja železiarne. Víťazstvom získa obec z daní

ročný príjem takmer 581 tisíc eur. Okrem bohatého kultúrneho programu sa opekali i 700-kilový býk. Dokonca vznikli i pamätné mince. „Chceme, aby sa z oslavy nášho víťazstva vytvorila tradícia. Dalo nám impulz na prípravu nových projektov ako rekonštrukcia kultúrneho domu, kanalizácia i vy-
lepšenie kompletnej infraštruktúry obce,“ vyslovil sa starosta **Ing. Tomáš Suchý**. Viac v budúcom čísle. **šim**

Budeme mať nové cesty

Na jeseň by sa mali začať práce na cestách zo Ždane do Hollóházy a z Trsteného pri Hornáde do Kékedu. Úseky v celkovej dĺžke 15 km za takmer 2 milióny eur zafinancuje z 95% Európsky fond regionálneho rozvoja, Košický samosprávny kraj prispeje 5%. Projekt je dotovaný z Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 – 2013. **ch**

Zachránili rybára

Pri ratovaní topiaceho sa muža v Čani zasiahli i košickí hasiči – potápači s člnom. Rybár zmizol asi na tridsať sekúnd pod hladinou, záchranári mu po vytiahnutí na breh poskytli predlekársku pomoc. Zachráneného si nechali v košickej nemocnici na pozorovanie, uviedol denník Korzár 5.6.2009. **rh**

Najprv práca, potom zábava

Heslo platilo doslovne na druhej celoobecnej brigáde v Haniske. Podarilo sa urobiť veľa prospešného – vyčistilo sa okolie školy a škôlky, ihriská, zdravotné stredisko, potok, zberný dvor. Dobrovoľníci upravili priestranstvá na cintoríne, pomocou mechanizmov vybudovali a spevnili plochu na parkovanie pred kostolom. Nezanedbateľným bolo aj spevnenie kopca v časti Domb starými drevenými pražca-

mi. Tí najmenší poctivo prešli celú obec a vyzbierali všetky nečistoty. Nálada počas celého dňa bola výborná a za každým brigádnikom zostalo na konci čosi viditeľné. Väčšina účastníkov si na druhý deň prišla „vydýchnuť“ na obecnú opekačku pri príležitosti vyčisteného zdravotného strediska. Brigádu zorganizoval obecný úrad, základná škola a Jednota dôchodcov. **bar**

Foto: OcÚ Haniska

Záber z celoobecnej brigády v Haniske.

Na ZMOS-e i naše obce

Príprava novely zákona o obecnom zriadení a reformy verejnej správy boli hlavnými témami 19. snemu Združenia miest a obcí Slovenska 21. mája 2009. Aj náš mikroregión tam mal bohaté zastúpenie. V priemere každá piate obec vyslala svojho zástupcu.

Za mikroregión Hornád predseda RZOH **Ing. Ján Kokarda**, predseda združenia obcí Košice – okolie **Michal Rečka**, starosta Hanisky **Ing. Miloš Barcal**, starosta Sokolian **Ing. Tomáš Suchý** a starosta Valalík **Ing. Štefan Petrik**. **ch**

Premiérové Traky

Zábavno – hudobná skupina Traky zložená z ôsmakov a deviatkov zo Základnej školy v Čani prispela k oslavám prvého mája. Štýlom podobným kape-
lám Ščamba a **Drišlak** sa obyvateľom predstavili po prvýkrát po výhre v obecnej súťaži Talent show. Osem stoviek obyvateľov zabávali súbory z celého regiónu ako Od-

vážne ženy v úlohe Mažomoletiek z Vyšnej Myšle, Hutčanka z Vyšnej Hutky, Virgánek zo Skároša, domáca Domovina i Pantlička zo ZŠ Čaňa. Nechýbal ani superstarista **Martin Krausz** či víťazka súťaže Región hľadá Superstar **Monika Jaššová**, vystúpili i deti zo ZUŠ Valalíky. **red**

Ako sme volili prezidenta

Až do roku 2014 bude hlavou nášho štátu **Ivan Gašparovič**. Rozhodlo sa tak v druhom kole prezidentských volieb 4. apríla 2009. Najvyššiu účasť zaznamenali v Nižnej Hutke (54,58%), najnižšiu v Sokolčanoch (33,83%). Takmer vo všetkých obciach nášho mikroregiónu vy-

hral terajší prezident. **Iveta Radičová** zvíťazila v Belži (získala 50,99% hlasov) a Nižnej Myšli (50,70%). Priemerná volebná účasť v našom mikroregióne bola 46,092%, čo je o 1,39% menej ako priemer v celom okrese Košice – okolie. **šim**
Foto: OcÚ Ždane

Po Dargove aj Skároš

Vojna

Kofola, zmrzlina, stánky s napodobeninami zbraní. Davy ľudí. Deti sa tešia na streľbu, guľomety, delá. Haništan **Peter Jenčár**: „Chodíme aj na Dargov, od fotili sme sa tam na tankoch,“ vraví plný očakávania. Začína nám byť horúco.

Zúbožených obyvateľov Skároša vedú Nemci hlbiť zákopy. Velitelia jačia. Chlapi sa potia. Obrovský krik. Rusi postupujú. Muži padajú ako hrušky. Dva tanky prerývajú zem. Nemecký menší, ruský boľšoj. Vybuchujú svetlice. Jedna letí na nás. Ovládne ma strach. Buch, rach!!! Zimomriavky na tele máme vari aj päťdesiat minút. Pribehnú vojaci s červenou vlajkou. Je po všetkom. Rusi vyhrali...

Poliak v nemeckej uniforme

Po ukážke a pyrotechnickej kontrole sa diváci rozbiehajú k vojakom a tankom, aby si ich mohli prezrieť zblízka. Objavujeme Poliaka v nemeckej uniforme. Paradoxne. „Na bitku potrebujeme dve strany, niečo hrať musím,“ lakonicky poznamenáva starší kaprál, podoficiér **Witold Pendrak** z klubu Podkarpacie

Verme, že deti už nikdy atmosféru skutočnej vojny nezažijú.

v priamom prenose

Víťazstvo sovietskej armády symbolizovala červená zástava.

Ukážky bojov z 2. svetovej vojny v Skároši mali premiéru. Desiateho mája prilákali do obce vyše 3 500 ľudí. „Syn ešte nezažil streľbu, je zvedavý,“ vraví nám Košičan **Dušan Markuš**. **Lucia Pajzinková** z Rozhanoviec doplna: „Sme v Skároši na návšteve. Syn chce tiež vidieť vojakov.“

Zatiaľ čo deti berú vyčítanie zbraní ako zaujímavosť, či dokonca niečo príťažlivé, starších ľudí medzi divákmi nestretávame. Ten, kto si boje zažil na vlastnej koži, na ne spomína nerád.

Stowarzyszenie Miłośników Militariów w Rzeszowie. „Ruský vojak“ a fanúšik histórie **Lukáš Homola** zo skupiny Gvardia v Spišskej Novej Vsi hodnotí podujatie takto: „Bojovalo sa nám perfektne. Nemci padli, nie je o čom diskutovať“. Kto by si myslel, že vojna je len vyslovene mužskou záležitosťou, **Sabína Kašperanová** z košického Klubu vojenskej histórie Krasnogvardejcov Košice ho vyvádza z omylu: „Začala som minulý rok v lete, už od malička som mala k bojom vzťah cez môjho ocka a dvoch bratov. Na za-

čiatku streľby sa jej ľakám, bolia ma uši, ale potom už je to dobre.“

Akcia v médiách

„Rád som prevzal záštitu nad podujatím. Je veľmi dôležité spomenúť si na 64. výročie ukončenia 2. svetovej vojny a oslobodenie našich území. Rekonštrukcie bojov sú autentickým spôsobom, ako ľudia môžu precítiť udalosti na vlastnej koži. Sem – tam padli aj humorné poznámky, ale každý tu má priestor na zamyslenie“, vyjadruje sa pre Abovský hlásnik predseda Košického samosprávneho kraja (KSK) **Zdenko Trebuľa**.

Na potulkách po bojisku stretávame aj redaktora týždenníka **Týždeň Martina Droppu**. Večer po podujatí sme mohli v jofkárskych Kriminovinách sledovať reportáž. Vidno, akcia oslovila aj médiá. „Tolko divákov, tolko účinkujúcich! Som príjemne prekvapený. Určite už oveľa viac ľudí vie, kde sa nachádza naša obec. Akcia splnila poslanie. Či bude ďalší ročník, uvidíme. Nemysleli sme si, že organizácia podujatia je taká nároč-

ná. Ale aj tak som rád, že sme to absolvovali. Vážim si bezprostrednú pomoc poslancov **Miloša Jašša**, **Martina Molnára** a **Margity Takáčovej** i obyvateľov **Martina** a **Jany Konevalovcov**, **Jany Jaššovej** aj **Eleny Molnárovej**“, vyjadruje spokojnosť i vďaka starosta Skároša **Štefan Elizeuš**. Spomienkovú akciu podporilo Regionálne združenie obcí Hornád, KSK, Skároš a Čaňa.

Katarína Šimková
Foto: autorka

Najelitnejšia nemecká lyžiarska divízia bránila mesiac

Šiestnásteho decembra 1944 zaútočil 17. gardový zbor od Kuzmíc smerom na Füzerkomlós a Hollóházu s cieľom prelomiť nemeckú obrannú líniu pri obci Skároš a Trstené pri Hornáde. Prekvapivý útok spôsobil, že Maďari a Nemci brániaci tento úsek spanikáril a začali náhle ustupovať. Ako to dopadlo, sa môžete dočítať na www.regionhornad.sk. **ch**

Ako dejepisár posúva dejiny

Päťdesiat minút za tri mesiace

Dejepisár na základnej škole v Čani **Daniel Szilágyi** bol spolu s ostatnými členmi košického Klubu vojenskej histórie Krasnogvardejci autorom myšlienky a zostavovateľom scenára. „Všetky postavy v deji v čase vojny skutočne žili. Čerpali sme z archívov a ruských webových stránok. Výrazne nám pomohla Verejná knižnica Jána Bocatia, regionálni historici a mnoho ďalších ľudí aj osobnými spomienkami. Tri mesiace sme pracovali na tom, čo ste tu videli za 50 minút. Na budúci rok vystúpime na Dukle, ale o dva roky by sme chceli rekonštruovať boje pri Grajciari, ktoré boli obzvlášť ťažké... Radi by sme takto postupovali po línii bojov,“ prezradil. **šim**

Tank vyťahoval auto

Tanky môžu i pomáhať. Presvedčila sa o tom vodička auta, s ktorým zapadla na ceste medzi Trsteným pri Hornáde a Skárošom. Po ukážkach bojov ju vytiahli práve pomocou tanku. **red**

Okolie ako z cukru

Najúspešnejší rok v podávaní projektov má za sebou Špeciálna základná škola internátna (SZŠI) v Ždani. Z Konta Orange vyhrali za projekt Po stopách rómskej kultúry 929,43 eur. Deti by mali prerozprávať rómske rozprávky starých mám, z ktorých vznikne CD. Žiakov čaká aj nácvik divadelného predstavenia či dokonca šitie krojov. Za projekt Využitie informatiky na hodinách vlastivedy v 4. ročníku SZŠI v programe Cena Slo-

tickej školy. Na tú môžu nastúpiť práve po skončení základnej. Absolventi dostanú osvedčenie v odbore pestovateľské práce. „Deti pracujú rady, všetko nové je pre nich lákavé. Sú z rómskych rodín, z Čane, z Trsteného pri Hornáde a z Nižnej Myšle. Ako pracovať sa naučia len v škole, doma to nevidia,“ rozpráva nám druhá z koordinátoriek **Mgr. Helena Meštelérová**. „Kopal som diery na stromčeky. Veľmi sa mi nechcelo, ale panie učiteľ-

S prácou ma baví svet

vak Telecom si vyslúžili pre školu čestné uznanie a pre učiteľov odmenu 165,97 eur. Žiakom sa pravidelne darí aj na výtvorných súťažiach. V apríli dostali zelenú s projektom Ekoučebňa. V grantovom programe U. S. Steel-u. Kde a ako budeme bývať získali podporu vo výške 528,60 eur. „Peniažky, ktoré nám prideliť, máme na ovocné a okrasné stromy. Tiež na náradie a kompostovisko. Chceme oddeliť oddychovú časť s jazierkom od pracovnej časti,“ predstavuje nám zámery jedna z koordinátoriek projektu **Mgr. Renáta Hegedúšová**. Ako cieľ si stanovili ukázať žiakom, ako sa dá spoločnou prácou a chuťou skrášliť okolie a tiež naučiť ich využívať odpady.

Sadia stromy, potriedia odpad

Školu navštevuje 152 žiakov s mentálnym postihom. Vzdelávaním sa pripravujú na praktický život, zameriavajú sa najmä na manuálnu prácu.

„Upravili sme pozemok, začali s výsadbou, pokračovať budeme na jeseň,“ dozvedáme sa od pani Renáty. Pri škole nachádzame zeleninovú záhradku. Práve tam získavajú zručnosti i vedomosti o pestovaní rastlín. Deti si osvojujú pracovné návyky a podieľajú sa na samozásobovaní školskej kuchyne.

O záhradu sa starajú žiaci ZŠ aj prak-

ky mi povedali, že na to je potrebný silný chlap. A ja som im to dokázal,“ prezrádza s hrdosťou v hlase **Tomáš Kančí**. Spolužiačka **Natália Gažiová** sa pridáva: „Pri upratovaní okolia školy nás videli ľudia a chválili, ako sa staráme o školu. Učili sme sa triediť odpad a už vieme, čo patrí do kompostoviska.“

Školský pozemok upravili s pomocou obecného úradu, ktorý prispel na oploštenie i odvoz odpadu. Do konca roka by malo byť okolie školy ako z cukru.

Katarína Šimková, Foto: autorka

Prvé stromčeky nasadili na jar, ďalšie pribudnú v jeseni. **Natália Gažiová** s **Mgr. Renátou Hegedúšovou**.

Na výlete za umením

Prvýkrát

Skoré ráno. Sedím v autobuse uprostred detí. Niektoré ešte driemu, iné sú už vo forme. Dnes ich čaká niečo veľké. Väčšina z nich totiž prvýkrát navštívi naše hlavné mesto.

Tridsaťpäť detí z Nižnej Myšle, Skároša a Ždane, piatakov, ôsmakov i deviatkov zo Základnej školy v Ždani vybrali, aby sa ako jedna z temer

šesťdesiatky mimobratisklavských škôl prišli pozrieť do Slovenskej národnej galérie. Ako jediná z nášho mikroregionu.

Vchádzame do hlavného mesta. Aha, hrad! Wow! Decká nalepené na oknách ako plagáty. Ideme okolo mosta Apollo, fotoaparáty cvakajú. Hoci cez sklo autobusu. O chvíľu nás už

Dospelí už nevozia odpad.

Čierna skládka ekoučebňou

Keď k nám do redakcie pred rokom prišiel elektromechanik U.S. Steel-u, Trstenčan **Rastislav Šelepý**, netušil, ako získa peniaze. Nemal ani potuchy, ako písať grantové projekty. Vedel len jedno. Územiu pri obci zvanému Starý Hornád chce pomôcť. Aby opäť získalo podobu zo šesťdesiatych rokov, keď tam rodiny chodili na prechádzku a na ryby.

Neďaleko Trsteného pri Hornáde sa dlho „pestovaná“ čierna skládka zmenila na územie chránené školou. A idú ďalej. Onedlho vyrastie ekoučebňa pre 160 školákov a oddychová zóna blízko cyklotrasy pre domácich i turistov. Podobný projekt realizujú aj ich partneri zo ZŠ v Družstevnej pri

Zo žaby

Rok sa s rokom stretol a myšlienka sa ujala hneď v troch grantových programoch. V apríli získal projekt Záchrana a obnova mŕtveho ramena Starého Hornádu podporu od košíckych oceliarní v rámci programu Kde a ako budeme bývať. V máji uspel projekt Zachráňme Starý Hornád – revitalizácia pri výzve U. S. Steel-u a Karpatskej nadácie Spoločne pre región a tiež v Konte Orange. Získali slušnú sumu, ale zároveň nesú na pleciah poriadne veľký záväzok. Základná škola a Občianske združenie Priatelia trstenskej prírody spojili sily. Všetky tri projekty však pomôžu splniť jeden cieľ.

Hornáde. Aktivisti Rastislavovi Šelepému bolo od začiatku jasné, že treba zapojiť deti. Práve ony rozšíria nápad medzi dospelých a presvedčia ich. Čo sa za mladí naučia, v starobe akoby si našiel. Alebo: Čo za mladí neznečistia, v starobe nebudeš musieť upratovať. „Je to naozaj vynikajúca myšlienka. Môže rozrásť ako strom. Dúfajme, že ostatné obce, cez ktoré preteká Hornád, inšpiruje,“ rozpráva Abovskému hlásnikovi **Ladislav Juhás**, riaditeľ ZŠ Trstené pri Hornáde.

Deti strážia poriadok

Na škole vznikla iniciatíva Zachráň-

Ako sme slávili Deň matiek • Ako sme slávili Deň matiek • Ako sme slávili Deň matiek

Naj mama v Haniske

Dajana Miklošová si odniesla tento rok putovný pohár pre Naj mamu Hanisky 2009. Jej manžel **Rastislav** bude spolu so synom **Danielom** obhajovať minuločné prvenstvo v súťaži Naj otec Hanisky. Pani Miklošová vyhrala v súťaži v rôznych zábavných disciplínach – kopaní futbalových jedenástok, behu vo vreci alebo so

zviazanými očami, hode kladivom, či guľaním pneumatík a nalievaní poldecákov. Vystúpenie ku Dňu matiek pripravili v kultúrnom dome žiaci ZŠ a MŠ s učiteľmi.

Najmenší zarecitovali v Gyňove

Najväčšiu radosť mali gyňovské mamičky z krásnych básničiek v podaní najmenších ratoleští. V tretiu májovú nedeľu pripravili obec Gyňov v spolupráci s Materskou školou a ZO JDS popoludnie v kultúrnom dome. Na záver poslanci obce odovzdali každej matke nádherný kvet.

Vyšná Myšľa hostila

Vo Vyšnej Myšli mamičky potešili v kultúrnom dome nielen domáce deti z materskej a základnej školy, Odvážne ženy i domáci huslista **Ing. Pavol Jakab**. Prídali sa aj hostia – Mandelinka z Košickej Polianky.

Mažoretky v polianskej trikolóre

Vari najmladšie mažoretky v širokom okolí, tri až šesťročné dievčatá v kostýmoch vo farbách obecnej trikolóry, roztľieskali všetky páry rúk v sále v Košickej Polianke. Pestrý kultúrny program detí MŠ, žiakov ZŠ a folklórneho súboru Borievka z Košíc potešil všetky mamy a staré mamy. Ako pripomienku milej slávnos-

aj jediná škola z nášho mikroregiónu

v hlavnom meste

vítajú v galérii. Na starosť si nás berú dvaja sprievodcovia. Spomedzi siedmich tém si mladší vybrali Pozor, prekvapenie! Starší žiaci objavujú umenie počas prehliadky s názvom Čo má perie, všetko letí. Postupne prechádzame od moderného umenia do 19. storočia. Lektor sa pozastavuje pri obrazoch, vy-

pytuje sa, čaká na naše reakcie. Je to iné ako obyčajne, keď si prezeráme obraz za obrazom, občas si prečítame meno maliara a názov. Prechádzame k baroku a nakoniec ku gotike. Objavujeme jednotlivé súvislosti, prepájajú sa nitky ako pri pletení svetra. Skoro dve hodinky v galérii ubehnú ako voda.

Nechcú sa pred deťmi hanbiť.

me Starý Hornád. Deti miesto čistili, monitorovali, či si ho niekto nepomylil so smetiskom. Výsledky zverejnili na školskej nástenke. „Chodili sme tam na brigády, vyzbierali množstvo odpadu. Našli sme pneumatiky, fľaše, železá... Ľudia nanosili všetko, čo doma nepotrebovali. Miesto si strážime aj vo voľnom čase,“ hovoria deti.

Dobrym ľuďom poďakovanie

„V apríli pomáhalo na brigáde asi päťdesiat dobrovoľníkov, vrátane čle-

z občianskeho združenia Sosna,“ teší sa **Rastislav Šelepý**.

Zatiaľ k Starému Hornádu chodia deti z prírodovedného krúžku na pozorovania. Sledujú vodné živočíchy, je ich tam hojne. V čase uzávierky novín čakali obyvatelia na ťažké mechanizmy, ktoré mali z grantu upraviť brehy a dno. Nasledovať by malo osadenie informačných tabúľ, ktoré vytvoria náučný chodník. Pribudnú lavičky i altánok. V septembri plánujú slávnostne otvoriť ekoučebňu. „Keď budú po

princezná

nov rybárskeho zväzu. Naozaj tam už prestávajú nosiť odpad. V občianskom združení je 45 ľudí, ale oslovilo ma mnoho ďalších, ktorí by chceli prísť nabadúce. Pomohlo nám veľa dobrých ľudí. Pri likvidácii pozbieranej drevnej hmoty **Vlado Polák** zo Ždane. Vo voľnom čase i chlapi zo Ščamby upravili terén s univerzálnym traktorom. Odvoz a likvidáciu odpadu zabezpečil **Ing. Ján Kokarda**, aj finančne nám pomáhajú partneri

jazierkach premávať loďky, premení sa to tu na nádherné miesto,“ sníva nahlas Ladislav Juhás.

Tento projekt je spolufinancovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho spoločenstva, Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

Katarína Šimková
Foto: Rastislav Šelepý

„Nadácia VÚB program Výlety za ume-
ním spustila druhý raz. Po úspešnom vla-
ňajšom ročníku. Tohto roku asi pre 2 300
žakov základných škôl. Uhradila im au-
tobus i prehliadku so sprievodcami v Slo-
venskej národnej galérii. Tak sa aj deti
zo znevýhodneného prostredia dostanú
k umeniu. Ak bude ich prvý dotyk s ním
interaktívny, skôr budú k nemu inklinovať
v budúcnosti,“ prezrádza zámer dona-
ra **Adriana Sihelská** z agentúry Dyna-
mic Relations 2000 zastupujúcej Nadá-
ciu VÚB.

Reakcie detí

„Veľmi pekné. Predtým som navštívila
košíckú galériu, ale tu to bolo naozaj naj-
krajšie,“ uznala deviatačka **Jarka Zlac-
ká**. „Sme radi, že sme mohli ísť na takýto
výlet. Najviac sa mi páčili obrazy a so-
chy. V tejto galérii je všetko urobené za-
ujímavejšie ako u nás,“ hovorí ôsmač-
ka **Andrea Peterčáková**. „Môj najkrajší
zážitok? Cestou Slovenskom sa mi páčila
príroda. V galérii ma najviac upútal obraz
so skalami. Vyzerali ako ozajstné,“ pridá-

va sa piatak **Jožko Gálicz**. Sprievodky-
ňami detí pri ich bratislavskom dob-
rodružstve boli ich učiteľky. Ako výlet
vnímajú ony? „Som veľmi rada, že sme
sa prihlásili. Stačilo napísať o našej škole
a poslať to do Nadácie VÚB. Odporúčala
by som výlet aj ďalším školám. Najmä ôs-
máci a deviataci, ktorí sem prišli za vzor-
nú reprezentáciu školy, si mohli zopako-
vať vedomosti,“ hodnotí dejepisárka
Mgr. Milena Kimlerová. Jej kolegyňa
Mgr. Eva Jobbayová doplná: „Pre pia-
takov to bola milá a pritom poučná hra
o umení.“

Po prehliadke v galérii si ešte pre-
zreli hrad a deviatačky dokonca nav-
štívili parlament. Domov dorazili pres-
ne o polnoci. Bez známkou únavy. Stačil
deň a objavili veľký svet.

Katarína Šimková
Foto: autorka

Deti zo ZŠ Ždaňa si pozreli vzácne
umenie v Bratislave počas jedného
dňa. Vrátili sa domov a poklady sa na-
chádzajú aj u nás. Podme ich spolu
objaviť na strane 6.

Prvá návšteva hlavného mesta zanecháva v deťoch veľké dojmy.

Medzi nami je isto veľa šikovných ľudí i zaujímavých projektov. Realizujete niečo podobné? Vedia o tom vaši známi? Oslovte redakciu Abovského hlásnika!

Ako sme slávili Deň matiek • Ako sme slávili Deň matiek • Ako sme slávili Deň matiek

ti prevzali pekné pletené košíčky z rúk predstaviteľov
obecnej samosprávy.

Čanianske talenty mamám

Mamkám poďakovali aj v Čani. Spomedzi detí zo ZŠ i
ZUŠ si pre ne pripravili bohatý program aj tie, ktoré vyhrali
Talent show. Nechýbala čoraz známejšia skupina Traky.

V Ždani s chrámovým zborom

Pre viac ako dvesto mamičiek a babičiek prvýkrát
na verejnosti vystúpil chrámový zbor Gaudium zo
Ždane. V programe sa predviedli i deti všetkých troch
obecnych základných škôl a materskej školy.

Vo Valalikoch s Radostníkom

Radostník chutnali po bohatom kultúrnom progra-
me pre mamy vo Valalikoch. Koláč radosti podľa tradi-
cie piekla mama po narodení dieťaťa. Rovnakým me-
nom nazvali i oslavu v druhú májovú nedeľu. Vystúpili
škôlkari, školáci i Paradné nevesty.

red
Foto: OcÚ Haniska, Košícká Polianka, Čaňa, Valaliky

Poznáte naše národné kultúrne pamiatky?

S pojmom národná kultúrna pamiatka sa stretávame pravdepodobne na dovolenkách v exotických krajinách. Máme však niečo vzácne i u nás, rovno za humnami? Abovský hlásnik pátral s vami. Prinášame prvú časť.

Poklady mikroregiónu

Valaliky

Všechsvätých

Neskorobarokový katolícky kostol s klasicistickými prvkami, postavený v roku 1786. O štyri roky neskôr ho opravovali a zmenili fasádu veže. V roku 1901 renovovali už celú stavbu. Kostol vzácny najmä kvôli prelínaniu umeleckých štýlov zaradili medzi národné kultúrne pamiatky v roku 1963.

Starostovia o pamiatkach

Pýtali sme sa starostov, ako sa o národné kultúrne pamiatky starajú a ako ich propagujú. Odpovedá **Marián Karvanský** z Nižnej Myšle: „Časť budovy premoštrátskeho kláštora z 13. storočia slúži ako obecné múzeum a zvyšná časť ako základná a materská škola. S užívaním priestorov je spojená aj údržba objektu podľa možností obce. Múzeum prezentujeme na obecnej internetovej stránke a na stránke www.muzea.sk.“

šim

Nižná Myšľa

bývalá jezuitská hospodárska správa

Dvojpodlažnú budovu postavili okolo ústredného štvorcového dvora. Miestnosti suterénu a prízemia majú valené klenby s lunetami. Ojedinelý objekt svojho druhu v okrese Košice-okolie zapísali do zoznamu národných kultúrnych pamiatok v roku 1987.

Čo sa skrýva u nás doma?

Pýtali sme sa vás: Ako by ste charakterizovali národnú kultúrnu pamiatku? Poznáte niejakú vo svojej obci a okolí?

Dominika Nagyová

Ždaňa

Národná kultúrna pamiatka je taká, ktorú uznáva celý národ. V našom mikroregióne poznám vykopávky v Nižnej Myšli.

Dáša Tužáková

Valaliky

Národné kultúrne pamiatky vypovedajú o kultúre národa, niečo významné o histórii alebo to môže byť architektonicky zaujímavá stavba. V Skároši je pomník a tanky spojené s oslobodením. Vo Valalikoch zase kaštieľ, ale ten už prestavali. Možno kostol, lebo je tiež starý.

Jolana Sokolová

Trstené pri Hornáde

Máme kostol, ktorý postavili v rokoch 1786 – 1789. Ale asi ďalšia časť, svätyňa, musela existovať už skôr. Medzi pamiatky patrí určite aj oltár. V Skároši poznám neobývaný kaštieľ, ale neviem, či je to pamiatka.

Lukáš Török

Čaňa

Národné pamiatky sú vzácne pre celý národ. Je to niečo, čo si ľudia pamätajú, vážia. U nás na okolí máme pomník v Skároši.

Imrich Bitto

Čaňa

Národná kultúrna pamiatka? To je to, čo zostalo zachované odvtedy, čo žili naše babičky a prababičky. Budova dnešného úradu, predtým škola, to bola pamiatka. Ešte je tu starý kamenný mlyn, v Ždani fara.

šim, Foto: autorka

Trstené pri Hornáde

kostol sv. Anny

Pôvodne gotický katolícky kostol pochádza z roku 1458. Po tom, čo v ňom roku 1756 zúril požiar, prestavali ho. V roku 1789 doplnili novú vežu. V roku 1900 kostol reštaurovali. V tejto jednoloďovej stavbe s pristavanou sakristiou a predstavanou barokovou vežou možno nájsť gotickú rebrovú klenbu, rebrá, neskorogotický sedlový portál či okná s plamienkovou a trojlistovou kružbou. Nechýba orgánový chór. Do zoznamu pamiatok pridaný v roku 1963.

Čo je národná kultúrna pamiatka?

Podľa Zákona o ochrane pamiatkového fondu 49/2002 Z.z. z 19. decembra 2001 je to hnutelná alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku. Pamiatková hodnota je súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany. rah

Sokolany

náhrobná kaplnka

Empírová náhrobná kaplnka z 1. polovice 19. storočia. Menšia štvorcová stavba s úzkym vstupným priestorom, rozšírenými polkruhovými výklenkami po bokoch. Zapísaná v roku 1963.

Strážili svoje možnosti

Priatelia bez hraníc

Vrchol Veľkého Miliča sa stáva magnetom pre približne trisťpäťdesiat turistov z oboch strán hraničnej čiary. Štartujú zo Skároša, Slanca a Hollóházy. Kým v predchádzajúcich troch ročníkoch zostúpili na spoločné pohostenie do maďarskej obce, dnes sa o nich postará tá naša. A po jazde okolo kopca dorazí do prírodného amfiteátra ešte vyše tridsať cyklistov.

Počasiu v tretiu aprílovú sobotu praje. Po vyše hodinovom miernom stúpaní lesom cez Márovku prichádza najväčšia skúška pre účastníkov. Prudký svah na Skárošskú vyhladku. Viacerým pomáhajú palice, ktoré cestou

pre chvíľu odpočinku. Na jednom z nich nabera dych **Gabriel Klausmann** z Košíc. Na otázku, či stráži hranice, odpovedá trefne: „Áno. Hranice svojich možností.“ A potom sa ukáže krásny výhľad na Košickú kotlinu a maďarské územie.

Kade sme šli? Zľava vedúci košických turistických klubov Peter Dombrovský a Jozef Kalapos s jedným z účastníkov.

pre nich orezal domáci **Bartolomej Jaššo**. Chodník vedie presne popri hraničných stĺpkoch. Sú výborným miestom

Pri pohľade na jazerá mikroregiónu sa o podujatí dozvedáme viac od „otca myšlienky“ **Petra Dombrovského**,

vedúceho Oddielu pešej turistiky TJ Slávia UPJŠ: „Beží už 31. ročník Pochodu priateľstva. Našími priateľmi, ale boli dlho iba stromy. Komunistický režim totiž prísne zakazoval vstup do blízkosti hraníc. Chodievali sme preto tajne neznámych chodníkmi. Po revolúcii stúpala počet účastníkov. Pred štyrmi rokmi sme už dohodli pravidelný spoločný výstup s maďarskými kolegami.“ A tak vzniklo Medzinárodné stretnutie turistov na Veľkom Miliči s masovou účasťou.

Od vyhladky pokračujeme poľnohospodárskou cestou zalesneným hrebeňom. Očakávaný vrchol síce bez širšieho výhľadu, ale dojem je viac než dosť. Množstvo nadšencov všetkých vekových kategórií zaplnia malú lúku. Vládajú vlajky, znejú pozdravy. Nechýbajú ani prejavy skárošského starostu **Štefana Elizeuša** a starostu blízkej Hollóházy **Sándora Koleszára**. Obaja svorne vravia, že nehody „veľkej politiky“ sa miestnych ľudí netýkajú.

„Som prekvapený, je to lahôdka. Nazovaj obrovská akcia,“ vraví **Štefan Bubenko** z Košíc, ktorý prišiel prvýkrát.

„Vždy sa budem snažiť vrátiť. Pekná príroda, stromy tu umierajú doslova postojáčky. Nad Miličom som pritom bol tisíckrát, pretože sa venujem bezmotorovému liečaniu.“ Pridáva sa skárošský rodák **Peter Lukáč**: „Krása v každom ročnom období.“

Dlhý had turistov sa potom vinie k Skárošu. V prírodnom amfiteátri ich čaká výborný guláš, darček obce v podobe novej trojjazyčnej cyklomapy Mikroregión Hornád a spríska vtipov i rezkej hudby pod taktovkou Ščamby.

Slová o vydarenej akcii počuť z každej strany. „Sme radi, že sa páčila túra aj program v amfiteátri. Nebolo by to možné bez dotácie od Košického samosprávneho kraja,“ sleduje spokojne zaľudnené lavičky Š. Elizeuš. „Ďakujem všetkým, ktorí pomohli pri občerstvení. Vysoko oceňujem tiež bezprostrednú pomoc poslancov Miloša Jašša, Martina Molnára a Margity Takáčovej i obyvateľov Martina a Jany Konevalových, Jany Jaššovej aj Eleny Molnárovej.“

mag

Foto: autor

Na vrchole Veľkého Miliča vládla skvelá atmosféra. Prihovorili sa aj starostovia. V strede Štefan Elizeuš zo Skároša a napravo mladý Sándor Koleszár z Hollóházy.

Pod kožou Abova

Oceľová hladina jazierka v Ždani. Svieža zeleň lesov nad Skárošom. Žlté polí pri maďarskom Kéke-de. Srdečné zvítanie s **Vladimírom Balaščákom**, zástupcom starostu v Trstenom pri Hornáde. Neskrývaný záujem o národné kultúrne pamiatky v mikroregióne Hornád. Aj takúto podobu mala jarná výprava sedemdesiatich milovníkov pri-

rody z Košíc v rámci 28. ročníka Do prírody s Košickým večerom a Komunikačným domom. Za všetkých turistická legenda, 82-ročný **Čeňek Čermák**: „Východ Slovenska spoznávame desaťročia. Pod kožu Horného Abova sa dostávame až teraz. Sme tak stále mladí.“

Text a foto: Katarína Čániová

• • • • • jediná otázka pre ...

Počas januárovej návštevy prezidenta SR v Čani sme vyspovedali nášho kolegu, hovorcu prezidenta SR Mareka TRUBAČA.

Čo máte na svojej práci najradšej?

Nie je nudná. Človek je každý deň v pohybe. Práca pri pánovi prezidentovi je nielen ctou, ale aj veľkou zodpovednosťou. Okrem toho, že spoznávam celý svet i Slovensko, získavam obrovský prehľad o živote v tejto krajine, čo možno využiť v profesionálnom a súkromnom živote. Na miestach, ktoré vidím služobne, sa rád zastavím i vo voľnom čase. Ako vinár obľubujem neďaleký Tokaj, oblasť Viničiek, Malej, Veľkej Trne, Bary, Čerhova. Tento kraj je veľmi krásny. Tradične tam v lete chodievam schlaďiť sa do studených pivničiek.

šim

• • • • • poznámka

Skládky kazia meno

Máme sa čím popýšiť - kilometre značených turistických ciest, nová cyklomapa, výborné tipy na výlety. V Korzári sa 16. mája objavil článok od redaktora, ktorý navštívil jednu z trás. Pod drobnohľad si vzal nedostatočné značenie. Nemohol si nevšimnúť odpad, ktorý cestičky lemuje. Zavolali sme mu a ocenili záujem. Lebo: jeho kritické oko posúva veci dopredu. Čím naše trasy budú viac na očiach, tým viac ich postrážime, aby neboli smetiskom. Aspoň v to dúfame.

red

Práca pre domácich, luxus pre všetkých

V Kokšove-Bakši panuje stavebný ruch. Po tridsiatich rokoch tu vynovujú kultúrny dom. Na rekonštrukcii pracujú zväčša domáci. Nový šat dostane interiér, exteriér, vrátane výmeny okien i strechy, ktorá pretekala.

Začali vo februári tohto roku. Získali pôžičku od banky. Obrátili sa aj na Ministerstvo financií SR. V rámci programu Dotácia na individuálne potreby obcí môžu dostať 298 745 eur pri 10% spolufinancovaní obce. Kuchyňa je už hotová. „Kultúrny dom to naozaj potreboval. Vybavili sme ho najlep-

ším gastronomickým zariadením, aké poznáme. Chceme totiž, aby vydržal minimálne ďalších tridsať rokov. Navyše, z prenájmu môžeme získať ďalšie príjmy,“ približuje nám práce starosta obce **Cyrl Hudák**. Rekonštrukcia v celkovej výške 77 675,96 eur by mala byť hotová v leťných mesiacoch. Obec sa už roky usiluje o odkúpenie budovy nákupného strediska, momentálne je vec v štádiu riešenia majetkovo-právnych vzťahov na Najvyššom súde SR.

kš

Foto: autorka

V Kokšove-Bakši sa to varí, pečie. Po tridsiatich rokoch bude mať kultúrny dom najnovšie zariadenie.

Škola i škôlka v novom šate

V Čani začali s rekonštrukciou základnej školy. Zateplia budovu, opravia strechy, vymenia okná, vybudujú bezbariérové vchody. Celková výška nákladov sa vyšplhá na 1 756 190 eur. Od začiatku júna sa bude pracovať celý rok. V auguste štartujú s rekonštrukciou materskej školy. Na dennú miestnosť nadviažu stravovaciu časť, vytvoria výpočtovú triedu, investujú aj do nového optenia. Za 300 770 eur budú objekt vynovovať osem mesiacov.

Finančné zdroje na oba projekty získali cez Národný strategický referenčný rámec, Regionálny operačný program Ministerstva výstavby zo zdrojov EÚ.

ch

Kríza nespomalila projekty

Dobrá správa: finančná kríza podľa slov investičného riaditeľa Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti (VVS) Ing. Róberta Hézselyho nespomalila prípravu projektov pre obce. Týka sa to kanalizácie pre Valalíky a Geču, ako i vodovodov a kanalizácií pre obce mikroregiónu Hornád aj Slanec, vrátane niektorých z nášho združenia. Naďalej prebieha pripomienkovanie projektových dokumentácií pre územné rozhodnutie, vybavovanie dokladov a komunikácia s ministerstvom životného prostredia. Obce samotné môžu podľa R. Hézselyho pomôcť tým, že sa budú snažiť o urýchlenie osadenia stavieb a vydávania územných a stavebných povolení. Na otázku Abovského hlásníka, či sa po skúsenostiach z iných regiónov firma neobáva nízkeho záujmu najmä sociálne slabších obyvateľov o pripojenie, VVS prisľúbila pokračovanie informačnej kampane. Prebieha cez závody, zákaznicke centrá a bezplatné periodiká. tob

Aký je súčasný život rodiny?

Rodina je základnou bunkou ľudskej spoločnosti. Od nej sa odvíjajú všetky medzilidské i spoločenské vzťahy.

Zhon, stres, to všetko rodinu ovplyvňuje vo všedný deň. Ráno po prebudení máme na mysli množstvo termínov a úloh. Podvečer sa deti pripravujú do školy, rodičia venujú čas domácnosti. Pre mnohých sa takýto uponáhľaný kolobeh stal štýlom života.

Deti najviac pociťujú samotu. Chýba špecifická rodinná atmosféra. Vytvára sa stereotyp v podobe sledovania televízie - drogy číslo jeden a hry na počítačoch. Obzvlášť škodlivé sú thrillery a akčné filmy plné agresivity. Ich vplyv sa prejavuje v psychologickú aj spoločenskú oblasť - pri vandalizme a poškodzovaní obecného ma-

jetku. Naši mladí spoluobčania zabúdajú, že vlastníctvom obce je aj ich vlastníctvom. Na jeho vytváranie prispeli celé generácie a v dospelosti sa určite budú podieľať tiež oni.

Vytráca sa čas pre komunikáciu medzi rodičmi a deťmi, na spoločné prechádzky, často aj na spoločné obedy. Nestihneme odpovedať deťom na otázky, ktoré sú pre ne dôležité. Preto sa nám dospelávajúca mládež odcudzuje a prejavuje asociálne správanie.

Na formovaní osobnosti mladého človeka sa podieľa škola a rôzne formálne i neformálne skupiny. Ale tie môžu stavať len na základoch, ktoré deti dostanú v primárnej skupine, do ktorej patrí rodina.

Denisa Vargová,
starostka obce Gyňov

Ani nie dva týždne po inštalácii smerových tabúl v Čani sa o ne takto „postarali“ obecní vandali. red, foto: OcÚ Čaňa

V Čani projektujú vo veľkom

Prípravuje sa projekt rekonštrukcie starej základnej školy v Čani. Mal by tam vzniknúť domov dôchodcov so 72 lôžkami v náklade 2 489 000 eur. V rámci programu Obnova sídel tvoria projektovú dokumentáciu rekonštrukcie strednej školy. Mali by pribudnúť parkoviská, osvetlenie, cesty, chodníky v celkovom náklade 1 098 000 eur. Rozpracovaná je i projektová dokumentácia na dokončenie výstavby 37 bytov nižšieho štandardu pre rómsku komunitu. Cieľom je odstrániť rómsku osadu v Čani. Finančné zdroje získali od podpredsedu vlády **Dušana Čaploviča** a bývalej splnomocnenkyne vlády pre národnostné menšiny **Aniny Botošovej**. red

• • • fotografie zaujali

Výstava v Bidovciach

Dvanásť záberov z našich obcí mohli obdivovať starostovia celého okresu Košice-okolie a ďalší prítomní na slávnostnom otvorení Kultúrneho centra Abova 24. apríla. Fotografie vznikli počas prípravy cyklomapy Mikroregión Hornád. Nové stredisko v Bidovciach bude podporovať insitné umenie a spolupracovať s obcami pri príprave folklórnych podujatí.

mag

Štyri prvenstvá

Odvážne ženy boli tento rok veľmi úspešné. Zlato získali ako spevácka skupina a prvenstvo má aj jedna z nich-Marta Feketeová.

Na 39. ročníku Dargovskej ruže naši speváci poriadne zabodovali. Zo siedmich obcí mikroregiónu Hornád sme si odniesli štyri prvenstvá, po tri druhé a tretie miesta a tiež zvláštne ocenenie.

Na súťažnej prehliadke v speve ľudových piesní pre sólových spevákov a speváckych skupiny z okresu Košice-okolie vo Sviniči 19. apríla vystúpilo 14 sólistiek, 4 sólisti, ženské spevácke duo a 24 speváckych skupín celkovo z 24 obcí. Spolu sa nazbieralo 283 účinkujúcich, čo je asi 34% nárast oproti

ti minulému ročníku. Zlaté pásmo medzi sólistkami získala **Marta Feketeová** z Vyšnej Myšle. Medzi mužskými speváckymi skupinami vyhral Hrabov z Trsteného pri Hornáde, striebro dostali Bakšane z Kokšova-Bakše, z bronz sa môžu tešiť Čaňania z Domoviny. Zahanbiť sa nedali ani dámy. Zlaté pásmo patrí Odvážnym ženám z Vyšnej Myšle i Hutčanke z Vyšnej Hutky. Valalické Paradne ňvesti a skárošský Virganek skončili na striebornom mieste. Bronzové pásmo patrí Skárošanke zo Skároša a Domovine z Čane. Akordeonistka **Viera Nagyová** z Vyšnej Hutky dostala cenu od poroty za výborný hudobný sprievod.

red

Foto: OcÚ Vyšná Myšľa, OcÚ Čaňa

Domovina z Čane sa umiestnila na bronzovej priečke dvakrát. Rovnako skončili i čanianské ženy aj muži.

Hľadáli Dobšinského

Až 41 jednotlivcov a tiež deti z MŠ Buzice a MŠ Všechných sa zapojili do celoslovenskej zbierky kníh Pavla Dobšinského v Obecnej knižnici vo Valalíkoch. Učinili tak v Deň ľudovej rozprávky 16. marca – deň výročia narodenia tohto významného slovenského spisovateľa. Zo 68 kúskov sa najstarším rokom „narodenia“ mohli pochváliť Prostonárodné povesti slovenské z roku 1954. Vyšli ako

26. zväzok Hviezdoslavovej knižnice. Do oboch obecných MŠ darovala knižnica za aktívnu účasť pri hľadaní knihu Z rozprávky do rozprávky. Zozbierané úlovy ste si mohli pozrieť do konca marca. Autorom celoslovenského projektu Hľadá sa Dobšinský je knižnica Juraja Fándlyho v Trnave.

kš

Foto: OcÚ Valaliky

• • • • • vyhodnotenie súťaže

Tešíme sa, že ste vyriešili jazykový rébus spojený so skloňovaním mena obce Kokšov – Bakša. Nebola to pre vás ľahká úloha, podarilo sa to len jedinej čitateľke. **Elvíra Hornáková** z Geče odpovedala správne, a preto jej posielame knižku o Kokšove – Bakši. Vám ostatným ponúkame korektné skloňovanie.

1. pád – Kokšov – Bakša
2. pád – z Kokšova – Bakše
3. pád – Kokšovu – Bakši
4. pád – Kokšov – Bakšu
6. pád – o Kokšove – Bakši
7. pád – s Kokšovom – Bakšou

rah

Letné mesiace sú ako stvorené na zážitky počas voľných dní s vašou rodinou či kamarátmi. Podelte sa s nami o veselé chvíle zachytené na fotografiách a získajte hodnotné knihy a mapy. Ako príklad uverejňujeme „momentku“ z rekonštrukcií bojov 2. svetovej vojny v Skároši. Vaše výtvary posielajte poštou na adresu redakcie Štefánikova 6, 040 01 alebo v elektronickej forme na office@communicationhouse.sk do 10. septembra 2009.

Momentky

Smejeme sa aj v ťažkých časoch.

Pri Haniske rastie nové stredisko

Ako pomôcť

Nedaleko Hanisky nachádzame útulok Únie vzájomnej pomoci ľudí a psov. Mnoho párov psích očí, štekot a rozruch, keď prichádza „panička“ alias predsedníčka Správnej rady Únie vzájomnej pomoci ľudí a psov Romana ŠERFELOVÁ.

Do každého počasia

„Pracujú tu traja zamestnanci. Jeden varí vonku v kotloch mäso, cestovinu a ryžu pre všetkých obyvateľov útulku. Tiež opatruje šteniatka po karanténe. Ďalší má na starosti obrovský výbeh, dospelé zvieratá po karanténnej dobe. Čistí koterce, vymieňa slamu, venčí

psa. Po mesiacoch pravidelnej návštevy s canisterapeutickým psom nadobudli vzťah k nemu a celkovo k ľuďom. Lebo ako sa hovorí, človek, ktorý ublíži zvieratám, dokáže aj ľuďom.“

Nové stredisko

Na našej návšteve sme nenašli len

základné školy, skladom krmiva a liečiv a ohradeným výcvikovým priestorom. Práve tam by sa mala vykonávať canisterapia a výcviky pre verejnosť. Na deň detí pripravili vzdelávaciu aktivitu pre deti v Haniske.

„Plánujeme výbeh pre kopytníky, bude to farma domácich zvierat,“ ukazuje pani Šerfelová. „Kone na hipoterapiu pre ľudí s chorobou chrbticou, kozy, somáre, ovce, hrabavá aj vodná hydina a králiky. Chceli by sme, aby sem chodila široká verejnosť a najmä rodiny s deťmi. Aby sa mohli prejsť, na tabuliach si o zvieratkách prečítať. Podporujeme myšlienku vzájomnej pomoci a jednoznačne kladieme dôraz na osvetu,“ pokračujeme v prehliadke. Druhú budovu naprojektovali ako veteri-

Najlepší priatelia psov

Zvieratá z útulku si berú ľudia zo širokého okolia. Aj veľa obyvateľov Hanisky má už doma chl�áča práve

najlepšiemu priateľovi človeka

ich vo svorkách, dáva im lieky, kŕmi ich a umýva misky. A to v každom počasi,“ predstavuje nám tzv. dočasný útulok pani Šerfelová. Na chvíľu nás zastaví formulácia v každom počasi. To sú dosť drsné podmienky. „V útulku pracujú len takí, ktorí sa na to narodili,“ reaguje riaditeľka. A čo zamestnáva tretieho člena tímu? „Dozerá na zvieratká v karanténe. Jeho náplňou je čistenie, venčenie, podávanie liekov, kŕmenie, všetka starostlivosť.“ Štvrtým zamestnancom by mohol byť pokojne aj niekto z mikroregiónu. Potrebujú ho.

Vzájomná pomoc

Pes je najlepším priateľom človeka. Únia vzájomnej pomoci ľudí a psov, čo jej vyplýva už z názvu, uplatňuje myšlienku dôkladne. Na jednej strane existuje útulok, v ktorom pomáhajú opusteným, zatúlaným psom, na druhej strane využívajú potenciál psov, ktorí pomáhajú ľuďom. Ako príklad uvádzame canisterapiu. „Je to liečba prostredníctvom psov. Momentálne máme v tíme troch členov, ktorí ju vykonávajú v rôznych ústavoch. Autistické dieťa sa psíka dotýka, vytvára si k nemu vzťah. Časom tieto deti začínajú komunikovať s ľuďmi a okolím,“ vysvetľuje nám pani Šerfelová. Autizmus je len jednou z diagnóz. Dve členky útulku v minulosti pracovali s hluchými – slepými ľuďmi. Tí nemohli v živote psa vidieť a ani netušili, čo to je. Oboznamovali sa s psíkmi a začali pomocou nich komunikovať. „Pracujeme aj s reedukačným ústavom na Bankove. S deťmi s problémovým správaním, ktoré mali tendencie týrať

provizórny útulok. Na trojhektárovom schátranom pozemku bývalého Pomocného roľníckeho hospodárstva Haniska, v súčasnosti patriacom mestu Košice, by malo do roku 2011 vyrásť nové Stredisko vzájomnej pomoci ľudí a zvierat. „Momentálne vybavujeme podklady na povolenie druhej etapy. Priprava je celkovo rozdelená na etapy tri. Počas prvej sme tu zaviedli pitnú vodu, sieť a kanalizáciu pre útulkových psov. Rekonštruovala sa jedna budova, ošetrili sme stromy. Do konca tohto roka by sme mali mať ukončenú prvú etapu, uvidíme ako to bude s finančnými prostriedkami,“ oboznamuje nás s novým projektom Romana Šerfelová. V jednej budove plánujú stredisko s miestnosťou na prednášky pre

nárnú ambulanciu. Únia by chcela dodržať zaužívaný program sterilizácie zvierat. Práve preto, aby pozastavili cyklus „množenia“: „Psy berú aj ľudia z okolitých obcí. Tam si to niektorí ustrážia a iní nie. Celý kolobeh s nakrytou sučkou a nechcenými šteňatami chceme zastaviť. Aby neskončili niekde vyhodené alebo u nás v útulku,“ znie vysvetlenie. Na území sa začali tiež stavať murované koterce s kapacitou dvesto psov a tiež mačacie voliéry.

Riaditeľka útulku Romana Šerfelová a jej pomocníci.

odtiaľto. V letnom období je útulok otvorený pre verejnosť od pol tretej do piatej popoludní.

„Psíkov nedávame na reťaz ani na opustené miesta. Snažíme sa ľudí vyspovedať, na aký účel ho chcú. Platí sa veterinárny poplatok obnášajúci odcverenie, odblíšenie, očkovanie proti všetkým vírusovým chorobám a proti besnote. Nový majiteľ dostane preukaz potvrdený veterinárnym lekárom,“ opisuje proces Romana Šerfelová. Ľudia, ktorí nemôžu mať psa doma a chcú pomôcť, si ho môžu adoptovať virtuálne. Na web stránke www.uvplp.sk nájdete celý postup. Za pomoc pri realizácii výstavby strediska vďaka mestu Košice za dotáciu v októbri 2008, U. S. Steel-u za areálový rozvod pitnej vody, dobrovoľníkom za stovky odpracovaných hodín, ľuďom i firmám za finančnú, materiálnu i poradnú pomoc.

Katarína Šimková

Foto: autorka

Nadviažu na hokejové hviezdy?

Naše najväčšie

Výnimočné rozmery a priehrštie športových príležitostí ponúka nové ihrisko v Trstenom pri Hornáde. Láka na minifutbal, tenis, hádzanú, basketbal, nohejbal a v zime na hokej. Ide o tretiu modernú multifunkčnú plochu v našich obciach.

Ihrisko s umelou trávou bude slúžiť základnej škole, ktorej chýba telocvičňa. Poobede si ho prenajmú záujemcovia. „Nahradiť už nevyhovujúce asfaltové športovisko. Vďaka oválnym mantinelom a mimoriadnym rozmerom 24 krát 60 metrov dosahuje parametre pre profesionálny hokej,“ vysvetľuje nám starosta **František Bartko** na slávnostnom otvorení 23. mája a pridáva zaujímavosť: „V osemdesiatych rokoch v obci hrávali

na prírodnom ľade také osobnosti ako **Jano Faith, Ján Šterbák, Štefan Onofrej, Vlado Šandrik a ďalší**. Trstené pri Hornáde súťažilo v druhej národnej lige, v tzv. modrej skupine.“ Majú na čo nadväzovať.

Najdôležitejšie sa pri stavbe ukázali samozrejme financie. „Pomohol výrazný príspevok od vlády vo výške 40 000 eur, ale tiež viacerí podnikatelia, ktorým ďakujeme. Celkové náklady sa vyšplhali na 102 902 eur,“ hovorí starosta. Neváhali pri-

spieť firmy **Tatry, s.r.o., Agrospol Košice, s.r.o., Penad, s.r.o., Kovomont, s.r.o., ŽPSV – OHL GROUP z Čane**, skupina **Ščamba aj Energomont**.

Posedenie v slávnostný deň D spestrila príjemná hudba a športo-

vé zápasy. Napínavý súboj v minifutbale predviedli starostovia mikroregiónu s domácimi poslancami. Víťazstvo získali vďaka výsledku 5:2 kormidelníci našich obcí.

dra

Foto: autor

Umelý trávnik otestovali aj starostovia (v bielom) proti poslancom (v modrých dresoch).

Druhý májový víkend v Čani patril futbalu. Prvý ročník **Rodocup-u** prilákal celodenným programom

pravkách s rokom narodenia hráčov 1999 a 2000. Za prvú kategóriu vyhralo družstvo **Tempus z Rimav-**

Futbalisti prvýkrát regionálne

s atrakciami detí i dospelých. Počas skvelej atmosféry si na prvom ročníku letného futbalového turnaja prípraviek starších a mladších zasúťažilo šesťnásť družstiev v prí-

skei Soboty, v druhej kategórii zvíťazili hráči **MFK Košice**. Celý športový sviatok zaznamenala i STV.

kaš

Foto: Ocu Čaña

Pochváľte sa známym

Píšu o nás Krásy Slovenska!

Dve strany obľúbeného časopisu venovali práve našim obciam. V čísle 5-6 uverejnili článok **Drahoslava Magdoška z Communication House**, externej redakcie Abovského Hlásnika. Slovenskí turisti a cyklisti už vedia o zaujímavostiach i raritách pri označenej trase Hornád. Aj o cyklo-mape, ktorá ponúka početné tipy na výlety v našom okolí.

red

Beh Vyšnou Myšľou

Veľký záujem si získal prvý ročník **Bežeckej ligy detí a mládeže** vo Vyšnej Myšli. Bežecký klub obce pod vedením **Emila Repáka** spolu s obcou usporiadal 1. kolo 19. apríla nielen pre domácich, ale zapojilo sa asi 50 športovcov aj z okolia na

tratiach od 60 do 1 000 metrov odstupňovaných podľa veku. Súťaž pokračuje až do septembra s kolami 24.5, 21.6., 19.7., 16.8., 20.9. „Potešíme sa, ak sa zapoja i ďalšie deti,“ vyzval mladých bežcov organizátor.

kš

Milovníci prírody opäť v Polianke

Aj **Peter Juhász** zo Ždane, ktorý podstúpil pred deviatimi rokmi transplantáciu srdca, spolu s obyvateľmi Čane, Nižnej Myšle, Košickej i Sečovskej Polianky zdolal takmer 20 km trasu hrebeňom pohoria cez vrcholy **Lazy a Mazolín z Dargov-**

ského priesmyku do Sečovskej Polianky. Na 26. ročníku prechodu Z Polianky do Polianky sa v druhú májovú nedeľu zišlo 90 turistov vo veku od 7 do 70 rokov.

kdz/red

Foto: kdz

V budúcom čísle sa dočítate:

Príbeh Františka Oravca z Agroor-u – Druhá časť o našich národných kultúrnych pamiatkach – Dni mikroregiónu Hornád – Ako bolo na Tajvan lete – O darcoch krvi

Majsterka Slovenska vo Valalikoch

Vo Valalikoch hostili Majstrovstvá Slovenska v stolnom tenise najmladších žiačok a žiakov do 11 rokov. Pretekalo 24 dievčat a 32 chlapcov. Naši nesklamali. Medaily vybojovali **Ľuba Labošová** a **Valentína Vancáková**. Vrcholom celého podujatia a najkrajšou odmenou pre rodičov a trénerov bol výkon **Simonky Horváthovej**.

váthovej. Získala bronzovú a striebornú medailu v štvorhre. A nielen to. Vybojovala zlatú medailu a titul Majsterka Slovenska v dvojhre mladších žiačok. Po poslednej loptičke nastal v hale výbuch radosti, tiekli aj slzy dojatia.

Ladislav Andor/red
Foto: OcÚ Valalíky

Vítazka Simonka Horváthová z Valalík, za kamerou Ing. Ondrej Palenčar, v pozadí tréner Imrich Svat.

V Čani to žilo športom aj počas mája. Bojovalo sa o víťazstvo v regionálnej súťaži Beh Plachého. Od-

raz hľadala talenty medzi športovcami doma i z Trsteného pri Hornáde, Sene, Valalík, Hanisky či Slanca.

Behom Plachého možno odštartovať úspech

tiaľ sa totiž putuje na krajské kolo v Košiciach a tí najlepši sa stretnú na kole celoslovenskom. Obec Čaňa i Základná škola Čaňa už po štvrtý

Postúpil **Erik Seman** v behu na tisíc metrov chlapcov a **Alica Takáčová** zo Sene, ktorá odbehla 600 m v kategórii dievčat.

kaš

Ping – pong vo veľkom

Nadšenci stolného tenisu sa stretli v Čani, aby si zasúťažili o Pohár starostu. Na základnej škole 25. apríla hralo 35 športovcov domácich i hostí z Košíc, Trsteného pri Hornáde, Valalík i Ždane od 0 do sto rokov už po šiestykrát. Turnaj bol po

prvýkrát na regionálnej úrovni. „Išlo nám hlavne o skvalitnenie podujatia, aby prišlo viac účastníkov, a tak aby sa mohli hráči ešte viac zlepšovať,“ vyslovil sa kultúrny pracovník **Róbert Janotka**.

šim

Papugovcom sa darí

Aj Haniska mala zástupcov na celoslovenskom kole v orientačnom behu. A nie hocijakých, beh majú v rodine. Postúpili **Miroslav** a **Martina Papugovci** z prvého miesta a **Katarína Papugová**

z druhého miesta z májového krajského kola v obci. Centrum voľného času Košice-okolie spolu so ZŠ a Obecným úradom v Haniske ho zorganizovalo 6. mája.

rah

TAJVANLETO

26-27. JÚN - ČAŇA

NECHRÁP DOMA, POĎ NA TAJVAN!

DESMOD
NO NAME
GLADIATOR
KATKA KNECHTOVÁ
KOMAJOTA
TEAM REVIVAL
SMOLA A HRUŠKY
STEREO

WWW.TAJVANLETO.SK

Silence

ENERGY AFTERPARTY

omni.sk Coca-Cola EX

vipzone kamdomesta AKCNY Entrez

Dobrodružstvo.sk Simba Eurobus